

ПЕРШІ КРОКИ У ШКОЛІ

**Великопольський навчальний
посібник для іноземців**

Регіональний центр соціальної політики в Познані
Управління освіти в Познані
Центр підготовки вчителів у Познані

ПЕРШІ КРОКИ У ШКОЛІ

Великопольський навчальний
посібник для іноземців

Видавець:

Регіональний центр соціальної політики в Познані

Управління освіти в Познані

Центр підготовки вчителів у Познані

Редакція:

Ізабела Чернеєвська, Барбара Заторська, Віолетта Домбек

Команда підтримки:

Барбара Надолінська, Анна Ольховська, Веслава Грощик

Графічний дизайн, верстка, ілюстрації:

wydmy / www.wydawnictwowydmy.pl

ISBN: 978-83-63140-06-9

KURATORIUM
OŚWIATY
w POZNANIU

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

Зміст

Словник термінів	6
Система освіти в Польщі	8
Діти віком 0-3 років	10
Діти віком 3-6 років	12
Початкова школа	14
Іспит восьмого класу	18
Початкові школи	20
Прийом іноземних студентів до загальноосвітніх навчальних закладів	24
Підтримка іноземних учнів у школі	27
Психолого-педагогічне консультування	31
Спеціальна освіта	33
Післясередні школи	37
Визнання середньої освіти, отриманої за кордоном	39
Кваліфікаційні професійні курси	41
Інтернат-гуртожиток	43
Оцінювання в польській системі освіти	44
Мистецька освіта в Польщі	46
Правові основи навчання іноземців	47

Шановні батьки та учні!

Ми раді, що Ви обрали місцем проживання Велькупольщу. Ми підготували для вас путівник, який представляє найважливіше в польській системі освіти, а також стосовно нашого регіону. Сподіваємося, що це допоможе в адаптації до нових умов життя, а насамперед у пошуку відповідного дитячого садка та школи для дітей та молоді, які приїхали до нас з інших країн.

Посібник адресований батькам та учням з досвідом міграції, які починають або продовжують навчання в нашому воєводстві, але може бути корисним і для громадян Польщі, чії діти навчалися в школах за кордоном, а тепер вони продовжать навчання в нашій країні.

Польське законодавство використовує термін „іноземець” для позначення будь-якої особи, яка не має польського громадянства, тоді як у ряді досліджень, зокрема Центр розвитку освіти у Варшаві, використовується термін „студент з міграційним досвідом”. Таким чином, у нашому дослідженні ми взаємозамінно використовуємо терміни „іноземці”, „іноземці”, „особи / студенти із стажем міграції” або „особи без громадянства Польщі”.

У наш посібник ми включили словник часто цитованих термінів, пов'язаних з польською освітою, щоб ви могли легше зрозуміти нашу систему освіти. Крім того, додається перелік найважливіших правових актів, що регулюють навчання непольських громадян на території Республіки Польща.

Польська система освіти включає державну та недержавну навчання.

- Державні дитячі садки, школи та загальнодоступні заклади керуються громадою / містом, районом і фінансуються державою та місцевою владою.
- Недержавними дитячими садками, школами та установами можуть керувати фонди, асоціації, фізичні особи, компанії; вони мають власні правила набору і часто є платними.

Таким чином, усі описані в посібнику типи дитячих садків, шкіл та установ можуть бути як державними, так і недержавними.

Важливою частиною довідника є місцеві зошити, які викладають найважливіші аспекти освіти, виховання та догляду в окремих субрегіонах Велькопольщі. Інформація, що міститься в ньому, є конкретною вказівкою на місце чи заклад, який допоможе батькам знайти дитячий садок чи школу для своєї дитини.

Бажаємо всім, хто приїхав у Великопольщу, щоб наш край дозволив їм розвивати особисте та професійне життя, а дітям розправити крила.

Редакційний колектив

Словник термінів, використаних в інформаційному буклеті

центр професійної підготовки - проводить додаткову освіту та навчання дорослих у позашкільних формах, що дають змогу оволодіти та поповнити знання та вміння та професійну кваліфікацію

класифікація професій у галузевій освіті - професії, визначені в 32 галузях галузевої освіти

денне навчання - навчання, яке відбувається 5 днів на тиждень або 6 днів на тиждень

стаціонарне навчання - навчання, яке відбувається 3 або 4 дні на тиждень

заочна освіта - навчання, яке відбувається кожні 2 тижні протягом 2 днів, а в об'єднаних випадках - щотижня протягом 2 днів

освітній куратор - орган педагогічного нагляду в Польщі, що діє у воєводстві

шкільна виховна рада - підпорядкована шкільному наглядачу контора, працівники якої контролюють (доглядають) дитячі садки, школи та установи у воєводстві.

неповнолітній працівник - учень, якому виповнилося 15 років (за винятком 14 років), який може бути працевлаштований відповідно до КЗпП до роботодавця з метою практичного професійного навчання; після підписання договору з роботодавцем учень зараховується до промислової школи I ступеня

обов'язкова освіта - поширюється на молодь віком 16-18 років, оскільки згідно із законодавством Польщі освіта є обов'язковою до 18 років

обов'язкове шкільне навчання - починається з початком навчального року в календарному році, в якому дитині виповнюється 7 років, і триває до закінчення початкової школи.

керівний орган - міністр, орган місцевого самоврядування (гміна, місто, повіт), інші юридичні особи (об'єднання, фонди) та фізичні особи

навчальний заклад безперервного навчання - проводить додаткову освіту та навчання дорослих у позашкільних формах, що дають змогу здобувати та поповнювати знання, навички та професійну кваліфікацію

базовий навчальний план для дошкільної освіти або базовий навчальний план загальноосвітньої підготовки - документ у формі постанови міністерства, що містить цілі освіти, зміст навчання, найважливіші навички, якими повинен володіти учень після завершення конкретного освітнього етапу.

Основний навчальний план для професійної освіти - обов'язковий набір цілей навчання та змісту навчання, описаних у формі очікуваних результатів навчання: знання, професійні навички, а також особисті та соціальні компетенції, необхідні для професії або кваліфікації, визначеної в професії

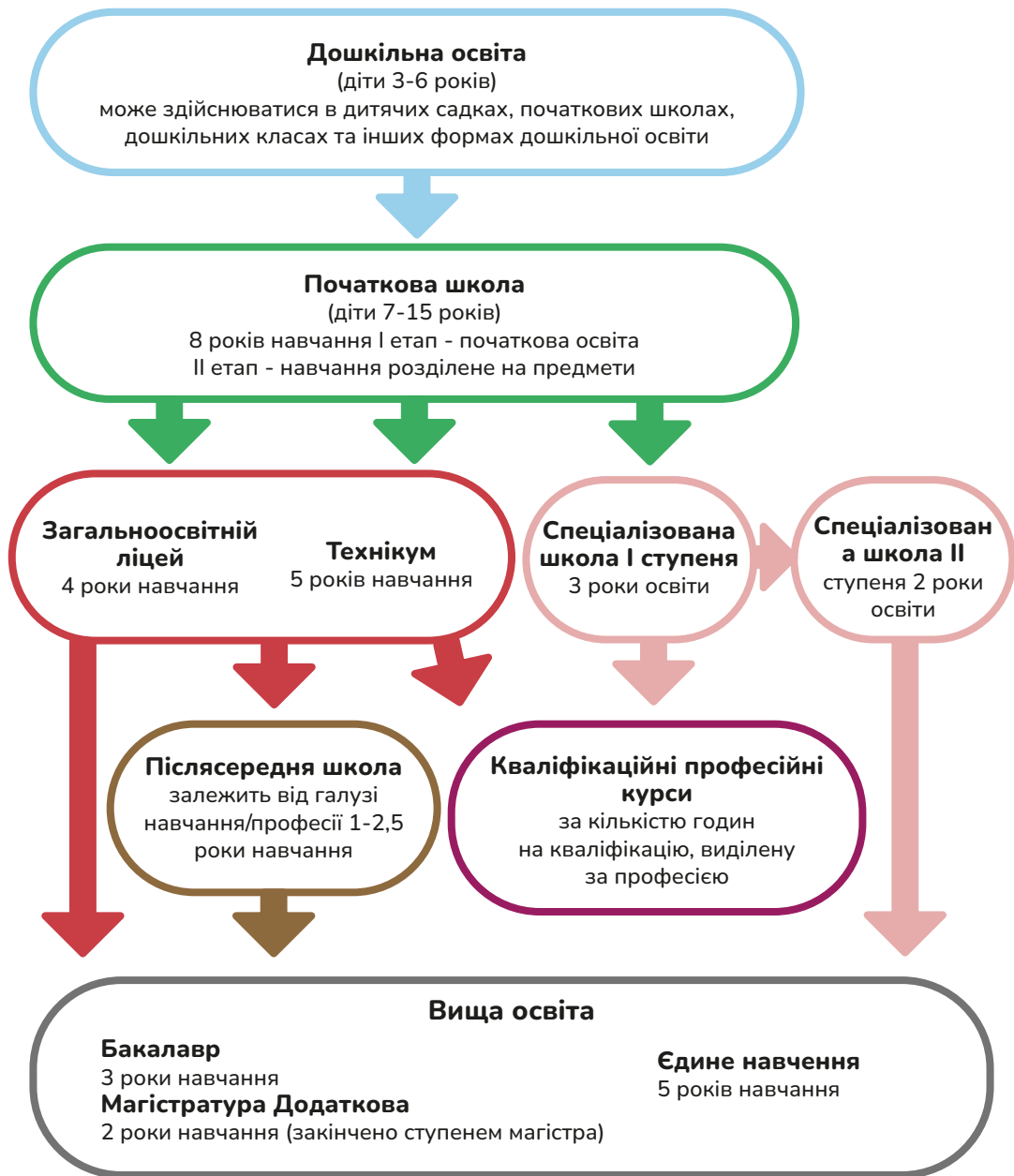
батьки - батьки або опікуни дитини та особи (юридичні особи), які здійснюють патронатну опіку над дитиною

статут школи/шкільний - найважливіший документ, що регулює внутрішнє життя школи та містить відомості з усіх напрямків її діяльності; включає, серед інших детальні правила внутрішньошкільного оцінювання учнів, організації позакласної роботи учнів, форми догляду та допомоги учням, які цього потребують, способи співпраці з батьками.

школа для дорослих - школа з окремою організацією освіти та прийомом дорослих та тих, кому виповнюється 18 років у календарному році, в якому вони прийняті до школи.

теоретичний навчальний табір для підлітків - форма теоретичної професійної підготовки підлітків за фахом, що навчаються в промисловому училищі I ступеня, навчальний план якого враховує базовий навчальний план навчання за цією професією.

Система освіти в Польщі

Примітки:

Діти віком 0-3 років

Догляд за маленькими дітьми віком до 3 років може здійснюватися в яслах або дитячому клубі.

Яслі

- Догляд у яслах здійснюється за дітьми від 20 тижнів до 3 років.
- Дитина може перебувати в дитячій кімнаті до 10 годин на добу.
У обґрунтованих випадках цей час може бути продовжено.
- Ясла забезпечує дітей харчуванням, сестринським доглядом, ігровою діяльністю з елементами виховання з урахуванням психомоторного розвитку дитини відповідно до її віку та індивідуальних потреб.
- Оплата громадського дитячого садка разом з харчуванням визначається органом управління дитячими садками міста або ґуни. У недержавних установах збори встановлюються в яслах.

Ясла можуть бути:

- державні – керуються місцевою владою (фінансується державою та громадою чи містом)
- недержавні – керуються фондами, асоціаціями, фізичними особами (можуть співфінансуватися з державного чи комунального бюджету).

Набір в розплідники відбувається за безперервною системою – цілий рік.

- Заяву про прийом дитини до ясла можна заповнити в електронному або паперовому вигляді.
- Правила та терміни прийому на роботу в державні розплідники визначаються органом управління розплідниками міста чи гми.
- Правила та терміни прийому на роботу в недержавні розплідники визначаються органом, який керує розплідником.
- Детальну інформацію можна отримати в кожному розпліднику.

Дитячий гурток - інший варіант догляду за маленькою дитиною

- Дитячий гурток є недержавним закладом з гнучким характером діяльності.
- Організація дитячого гуртку враховує індивідуальні потреби батьків і дитини.
- Догляд у дитячому гуртку надається для дітей віком від 1 до 3 років.
- Це місце надає дітям сестринський догляд, ігрову діяльність з елементами виховання.
- Дитина може перебувати в гуртку до 10 годин на добу. У обґрунтованих випадках цей час може бути продовжено.
- Кількість місць у дитячому гуртку не може перевищувати 30.
- Правила та терміни набору до дитячого гуртку та розміри внесків визначаються суб'єктом, який керує клубом.

Примітки:

Діти віком 3-6 років

Дитсадок

- Дитячий садок є доглядово-виховним закладом, який відвідують діти віком від 2,5 років (**за винятком від 2,5 років**) до 6 років.
- Дитячі садки бувають державними та недержавними.
- У садочках немає зонування.
- Батьки вибирають дитячий садок відповідно до своїх уподобань, наприклад, поблизу місця проживання, поблизу місця роботи або за іншими критеріями.
- Дошкільна освіта не є обов'язковою.
- У дитячому садку діти також можуть брати участь у однорічній обов'язковій дошкільній підготовці (так званому «нулевому»).

Річна обов'язкова дошкільна підготовка – „нулевий”

- 6-річна дитина повинна пройти однорічну дошкільну підготовку.
- Може проводитися в дитячому садку, секції дитячого садка початкової школи чи іншій формі дошкільної освіти.
- Дитина повинна йти в „нулевий” на початку навчального року в тому календарному році, в якому їй виповнюється 6 років.
- Обов'язкова річна підготовка до школи є безкоштовною.

Набір/приймання дитини в державний дитячий садок

- Зарахування дитини до дитячого садка може відбуватися шляхом набору, який починається на межі лютого та березня поточного року. Правила та детальні терміни подання документів визначаються органом управління садком.
- Заяву про прийом дитини до садка заповнювати в електронному вигляді (якщо є в комуні чи місті) або на папері (форму можна отримати в кожному садочку).

- Завідувач садка приймає рішення про прийом дитини протягом навчального року (після 1 вересня відповідного року).
- Якщо у вас виникли проблеми з пошуком місця в державному дитячому садку, зверніться до органу, який керує садком (безпосередньо до працівників міського або міського управління, що займається освітою).

Організація роботи дитячого садка

- Зазвичай дитячі садки працюють з 6 ранку до 17 години.
- Щодня тривалістю 5 годин, зазвичай з 8:00 до 13:00, проводяться обов'язкові освітні заходи для підготовки дітей до школи. В інший час організуються веселі заходи.
- У дитячому садку проводяться заняття з англійської мови. Додатково є ритмічні заняття.
- У деяких садочках дітей підтримує логопед та/або психолог.
- Кількість дітей у дошкільному відділенні – не більше 25.
- Відділення дитячого садка охоплює дітей подібного віку з урахуванням їхніх потреб, інтересів, талантів або типу інвалідності.
- Дитячий садок працює протягом навчального року, за винятком перерв, визначених органом управління садком.
- Зазвичай садок закривається на 1 місяць протягом року (липень або серпень). На той час відбуваються заміни в іншому садочку.

Примітки:

Початкова школа

8-річна початкова школа

- Навчання в державних початкових школах **безкоштовне**.
- **7-річні діти йдуть у 1 клас** (6-річні можуть почати навчання, якщо вони мають думку психолого-педагогічної консультації або відвідували дитячий садок у попередньому році).
- Початкові школи можуть мати класи:
 - інтеграція (для дітей з обмеженими можливостями)
 - спорт (для спортивно обдарованих дітей)
 - двомовна з 7 класу (для лінгвістично обдарованих дітей)
 - підготовчий (для дітей, які не знають польську мову на освітньому рівні)

Організація початкової школи:

- Навчальний рік триває з 1 вересня по 31 серпня. Учні закінчують дидактичні та виховні заходи (уроки) в останню п'ятницю червня (це так зване закінчення навчального року).
- У більшості шкіл заняття проводяться з понеділка по п'ятницю. Заняття триває 45 хвилин.
- Більшість шкіл поділяють навчальний рік на два півріччя.
- Святкові канікули проводяться в період Різдва, Нового року та Великодня.
- Зимові канікули в січні або лютому тривають два тижні.
- Літні канікули в липні та серпні тривають більше двох місяців.

Шкільні підручники

- Підручники та робочі зошити для початкової школи **безкоштовні**. Учні отримують їх у школі.
- Підручники позичаються і мають бути повернуті через рік навчання.
- Робочі зошити призначені лише для учня (їх не потрібно повертати до шкільної бібліотеки).

Іноземні мови

У початковій школі учні вивчають дві сучасні іноземні мови:

- вони вивчають першу мову (зазвичай англійську) з першого класу,
- вони вивчають другу мову з 7-го класу (наприклад, німецьку, іспанську, російську, французьку чи іншу).

Група продовженого дня (продльонка)

- Практично в усіх школах є кімната для відпочинку. Це місце для учнів (переважно з 1-3 класів із працюючими батьками) до або після уроків.
- Продльонка також є місцем для відпочинку, розвитку інтересів та інтеграції з іншими дітьми.
- На продльонці діти також можуть виконувати домашнє завдання.
- Догляд на продльонці безкоштовний.
- Час роботи залежить від потреб батьків, транспорту учнів або особливих потреб
- організація школи; найпоширеніші години з 7:00 до 17:00 або 18:00.
- Звернення дитини до продльонки узгоджується в школі індивідуально.

Вступ до початкової школи

- Державна початкова школа має визначений регіон/район (перелік міст, вулиць, житлових масивів).
- Школа зобов'язана прийняти учня, що проживає в її окрузі. Запис дитини до школи може відбуватися протягом усього навчального року.
- Іноземці приймаються до шкіл на підставі цих документів:
 - свідоцтво, атестат або інший документ, що підтверджує закінчення школи або наступний етап навчання за кордоном,
 - свідоцтво або інший документ із зазначенням класу чи ступеня освіти, який учень здобув за кордоном, та документ, що підтверджує суму шкільних років учня,
 - письмова декларація про суму років навчання учня - якщо з поважних причин неможливо визначити суму років навчання - від батьків учня або повнолітнього учня.
- Якщо учень, який прибув з-за кордону, не може подати документи, його зараховують до відповідного класу та зараховують до державної школи на основі співбесіди, віку учня та думки батьків.
- Співбесіду проводить директор школи. Якщо студент не знає польської мови, співбесіда проводиться іноземною мовою, якою говорить студент, або за допомогою особи, яка володіє мовою країни походження студента.
- Наскільки це можливо, документи дитини/учня мають бути перекладені польською мовою, яка є офіційною мовою в Польщі.

Закон не вимагає, щоб документи дитини/учня перекладав присяжний перекладач.

Примітки:

Іспит восьмого класу

- Наприкінці восьмого класу (зазвичай у квітні) відбувається екзамен у восьмому класі. Це звичайне й обов'язкове обстеження; кожен учень повинен приєднатися до нього, щоб закінчити школу. Немає мінімального балу, якого повинен отримати учень.
- Іспит охоплює чотири обов'язкові предмети:
 - польська мова,
 - математика,
 - сучасна іноземна мова, яку викладають у школі,
 - один предмет на вибір з таких предметів: біологія, хімія, фізика, географія чи історія.
- Отримані результати іспиту та підсумкові оцінки за атестатом про закінчення початкової школи є основою для вступу на наступний етап навчання в післяначальній школі.
- **Іноземці мають право коригувати форми** та умови на підставі позитивного висновку педагогічної ради або висновку психолого-педагогічної консультації-окремого екзаменаційного листка, подовженого часу іспиту, проходження іспиту в окремій кімнаті, можливість використання двомовного словника.

- Висновок педагогічної ради видається на вимогу:
 - вчителя або спеціаліст школи,
 - батьків.
- Детальна інформація про іспит у восьмому класу доступна на таких веб-сайтах:
 - Центральна екзаменаційна комісія: ske.gov.pl
 - Окружна екзаменаційна комісія в Познані: www.oke.poznan.pl

Увага!

Під час епідемії COVID-19 кількість екзаменаційних предметів зменшено; відмінено іспит одного з предметів які є на вибір

Примітки:

Початкові школи

(так звані загальноосвітні школи)

Ліцей загальноосвітній

- Ліцей – це 4-річна післяпочаткова школа, в якій учні навчаються за основним навчальним планом загальної освіти.
- Навчання в загальноосвітній школі в Польщі триває чотири роки і готує учня до іспиту на атестат зрілості.
- Атестат зрілості (матура) не є обов'язковим.
- Позитивний результат іспиту про зрілість (атестат зрілості) необхідний для початку навчання у польському університеті.
- У ліцеях учень вивчає більшість предметів на початковому рівні і обирає від 2 до 3 предметів, які він вивчатиме на поглибленому рівні.
- У деяких школах також є двомовні класи, де окремі предмети викладаються іноземною мовою. Учні з таких класів мають можливість скласти двомовний іспит.
- Випускник загальної середньої школи може розпочати навчання у вищій школі (здавати атестат зрілості та отримувати атестат зрілості не потрібно).
- Закінчення загальної середньої школи дає загальну середню освіту, але не дає конкретної професії.
- Детальну пропозицію навчання в середніх школах можна знайти на веб-сайтах обраних загальноосвітніх шкіл, Управління освіти в Познані www.ko.poznan.pl (у вкладці: Батьки та учні / набір) та шкільної адміністрації (м. / повіт).

Ліцей для дорослих

- 4-річна загальна середня школа для дорослих призначена для осіб, яким виповнилося 18 або для осіб яким виповниться 18 у календарному році, в якому вони зараховані до школи
- Ліцей для дорослих приймає осіб, які з різних причин не закінчили школу
- для молодих людей, які мають намір завершити освіту.
- Після закінчення навчання учень отримує атестат про закінчення середньої школи, що підтверджується наявністю середньої освіти.
- Навчання в ліцеї для дорослих триває 4 роки (8 семестрів) і готує учня до іспиту на зрілість.
- Освіта може бути як повною, так і заочною.

Іспит матуральний

- Екзамен на атестат зрілості не є обов'язковим - кожен випускник післяпочаткової школи (ліцей, технікум, доросла загальноосвітня школа) самостійно вирішує, чи вступати до неї.
- Учень спеціалізованої школи II ступеня зобов'язаний до кінця вересня заповнити первинну декларацію про вступ до здобуття іспиту, а підсумкову – у лютому навчального року, в якому він здає іспит.
- Виховні години в останньому році загальної середньої школи закінчуються наприкінці квітня.
- Атестат зрілості проводиться в школі в травні в усній та письмовій частині.
- Іспити матури з обов'язкових предметів та додаткових предметів.
- Іноземці мають право коригувати форми та умови на підставі позитивного висновку педагогічної ради або висновку психолого-педагогічної консультації - окремого екзаменаційного листка, подовженого часу іспиту, проходження іспиту в окремій кімнаті, можливість використання двомовного словника.
- Висновок педагогічної ради видається на вимогу:
 - вчителя або спеціаліста школи,
 - батьків.
- Детальна інформація щодо здобуття іспиту на атестат зрілості розміщена на сайтах в Інтернеті:
 - Центральна екзаменаційна комісія: cke.gov.pl
 - Округна екзаменаційна комісія в Познані: www.oke.poznan.pl

Технікум

- Технікум – це 5-річна післяпочаткова школа, в якій учні навчаються за основною загальноосвітньою програмою та основною програмою навчання за обраною професією галузевої освіти.
- Після закінчення технікуму учні мають професійну кваліфікацію і можуть приступати до роботи; вони також мають можливість здати матуру та пройти навчання.
- Закінчення технікуму дає середню освіту в галузі, а отже, і кваліфікацію за певною професією.
- Під час навчання учні технікуму складають незалежний іспит, що проводиться окружною екзаменаційною комісією. Після успішної здачі професійних іспитів та закінчення школи випускник отримує звання техніка (наприклад, ІТ-технік, технік гостинності, технік харчових технологій).
- Аттестат зрілості (матура) не є обов'язковим.
- Позитивний результат іспиту про зрілість (аттестат про середню школу) необхідний для початку навчання у польському університеті.
- У технікумі учень вивчає загальноосвітні та професійні предмети.
- Професійні предмети включають години, присвячені теоретичній професійній освіті та практичному професійному навчанню. Крім того, студенти проходять обов'язкове навчання.
- Із загальних предметів (викладаються на базовому рівні) студент обирає 1 або 2 предмети для вивчення на розширеному рівні.
- Детальну пропозицію навчання в середніх технічних школах можна знайти а веб-сайтах вибраних технікумів, Управління освіти Познані www.ko.poznan.pl (у вкладці: Батьки та учні / набір) та шкільної адміністрації (м. / повіт).

Професійний іспит

- Професійний іспит охоплює одну або дві кваліфікації. Кількість іспитів з даної професії залежить від кількості кваліфікацій, виокремлених у базовому навчальному плані для даної професії.
- Іспит, що підтверджує кваліфікацію за професією, проводиться в межах даної кваліфікації, що виділяється за професією відповідно до класифікації професій за галузевою освітою.

- Професійний іспит – це незалежний іспит; може проводитися протягом навчального року, а в разі практичної частини цього екзамену – під час літніх або зимових канікул.

Примітки:

Прийом іноземних студентів до загальноосвітніх навчальних закладів

Приймаються іноземні студенти:

- до ліцею - на підставі документів,
- до технікуму, професійного училища I ступеня, торговельного училища II ступеня та післясередньої школи - на підставі документів та медичної довідки про відсутність протипоказань за станом здоров'я для проходження практичної професійної підготовки - за наявності в цих навчальних закладах вільних місць.

Якщо учень не закінчує початкову школу в Польщі (у нього немає польського свідоцтва про закінчення початкової школи, **він/вона не склав іспит для восьмого класу**), **він/вона не бере участі в загальному наборі** (наприклад, не реєструється в електронну систему набору, не конвертує оцінки з його/її атестата на польську систему оцінювання). Прийом до початкової школи здійснюється за рішенням директора школи.

Детальна інформація про документи, необхідні для вступу до школи або їх відсутність, наведена на сторінці 16 посібника.

Спеціалізована школа I ступеня

- Учень, який має свідоцтво про закінчення початкової школи, може почати навчання в спеціалізованій школі першого ступеня.
- Навчання в спеціалізованій школі I ступеня триває 3 роки і охоплює загальну та професійно-технічну освіту відповідно до класифікації професій у системі галузевої освіти.
- Практичне професійне навчання, т. зв. практичне професійне навчання може проходити в школі, роботодавцях (як неповнолітні працівники), центрах професійної підготовки або закладах додаткової освіти.
- Загальна освіта відбувається в школі, професійно-теоретична освіта в школі або теоретичні навчальні табори для молодих робітників.
- Після закінчення спеціалізованої школи 1-го ступеня та складання професійного іспиту чи іспиту підмайстра випускник отримує відповідно професійний диплом або атестат про учня, а також здобуває базову професійну освіту.
- Випускники спеціалізованої школи 1-го ступеня для отримання диплому техніка зможуть продовжити навчання у дворічній промисловій школі 2-го ступеня.
- Випускник спеціалізованої школи I ступеня, може розпочати роботу або продовжити навчання у професійному училищі 2 ступеня або загальноосвітній школі для дорослих.

Спеціалізована школа II ступеня

- 2-річна спец школа II ступенів призначена для випускників I ступеня спец школи, які склали фаховий іспит за напрямом першої кваліфікації за професією, що викладається у промисловій школі II ступеня.
- У школі учні вивчають загальноосвітні предмети та здійснюють професійну освіту на кваліфікаційних професійних курсах лише за другою кваліфікацією, що виділяється за професією, яка навчається.
- Учні складають незалежний іспит, що проводиться районною екзаменаційною комісією. Після успішного складання професійного іспиту та закінчення училища випускник спец школи II ступеня отримує звання техника.
- Випускник спец школи II ступеня здобуває середню галузеву освіту і може складати іспит на атестат зрілості.

Примітки:

Підтримка іноземних учнів у школі

Учні з міграційним досвідом отримують освіту та догляд у всіх типах державних дитячих садків і державних шкіл до 18 років або після початкової школи на умовах, що застосовуються для громадян Польщі.

Додаткові уроки польської мови

- Іноземці, які проходять обов'язкову освіту (початкову школу) або обов'язкову освіту (післяпочаткова школа), які не знають польську мову або знають її на рівні, недостатньому для отримання освіти, мають право на додаткове, безкоштовне вивчення польської мови в формі додаткових уроків польської мови. Студенти з міграційним досвідом можуть відвідувати такі додаткові заняття польської як іноземної мови скільки завгодно (немає обмежень).
Уроки польської мови як іноземної:
 - організовані в школі; можуть бути індивідуальними або груповими;
 - триває мінімум 2 уроки на тиждень.

Додаткові вирівнювальні заняття

Іноземні студенти також можуть скористатися додатковими корекційними заняттями з певного предмета, якщо викладач вирішить, що необхідно доповнити відмінності навчальної програми з цього предмета. Вирівнювальні заняття:

- може бути реалізовано протягом 12 місяців,
- проводяться індивідуально або в групах,
- у вигляді додаткових занять з цього предмета, 1 заняття на тиждень.
- Загальна кількість додаткових занять з польської мови як іноземної та компенсаційних (вирівнювальних) занять не може перевищувати 5 уроків на тиждень для одного учня.

Психолого-педагогічна допомога

- Кожен учень школи може скористатися безкоштовною допомогою психолога та/або вихователя.
- Спеціаліст підтримує студентів, в т.ч. при неуспішності в школі, при труднощах, пов'язаних з емоціями та міжособистісним спілкуванням. Студент може звернутися безпосередньо до нього за підтримкою.
- Шкільний психолог/вихователь також може допомогти батькам учня підтримати розвиток дитини, розпізнати та розвинути її індивідуальні здібності, схильності та таланти.
- Психолог/вихователь може ініціювати різні форми допомоги в шкільному та позашкільному середовищі учнів.

Іноземні учні та діти в дитячих садках мають особливе право на психолого-педагогічну допомогу (у дитячому садку та школі), спрямовану на підтримку їх потенціалу розвитку та створення умов для активної та повноцінної участі в житті садка і школи та в соціальному середовищі.

Психолого-педагогічна допомога в школі, зокрема:

- від дефіциту компетенції та розладів мовних навичок,
- труднощі адаптації, пов'язані з культурними відмінностями або зміною освітнього середовища, у тому числі пов'язані з попереднім навчанням за кордоном.

Класний керівник

- Виступає в якості класного наставника протягом усього циклу навчання для даного освітнього рівня; проводить виховну та класну інтеграційну діяльність. Підтримує своїх вихованців у різних шкільних та життєвих ситуаціях. Учень може звернутися безпосередньо до класного керівника за допомогою або розв'язання складної проблеми.
- Залежно від ситуації, в якій перебуває учень (труднощі у навчанні, не впоратися зі стресом, конфлікт з однолітками чи вчителем, важке фінансове становище, проблеми зі здоров'ям тощо), вихователь може попросити психолога/вихователя/консультанта надати учню відповідне допомоги. Класний керівник співпрацює з батьками учнів у сфері навчання, виховання та профілактики.

Допомога особи, яка володіє іноземною мовою, якою говорить учень (так званий культурний помічник).

Іноземні студенти мають право на допомогу, яку надає особа, яка володіє мовою країни походження студента:

- під час співбесіди, яку проводить директор державної школи перед вступом до школи,
- під час навчання - на термін не більше 12 місяців - допомога надається особою, яка працює при директорі школи на посаді помічника вчителя.

Вивчення мови та культури країни походження

Для учнів, які не є громадянами Польщі, відвідують початкову школу, дипломатичну чи консульську установу країни їх походження, що діє на території Республіки Польща, або культурно-освітнє об'єднання даної національності можуть організувати мову та культуру країни походження в школі, якщо не менше 7 учнів.

Підготовчий відділ

- Для учнів з досвідом міграції, які не володіють польською мовою та потребують адаптації навчального процесу до своїх потреб та освітніх можливостей, керівництво школи може організувати підготовче відділення.
- У такому відділенні (класі) учні мають більше годин польської мови та вивчають польську культуру; вони беруть участь в інтеграційних заходах з польськими студентами. При цьому учні в такому підрозділі здобувають освіту відповідно до основної загальноосвітньої програми.
- Навчання в підготовчому відділенні триває до кінця навчального року. Цей термін, залежно від успішності учня та освітніх потреб, може бути скорочений або подовжений не більше ніж на один навчальний рік.
- У підготовчому класі може бути не більше 15 учнів.
- Навчальні заходи на підготовчому відділенні проводять викладачі спеціальної навчальної діяльності, яким може допомагати особа, яка володіє мовою країни походження учня.
- На підготовчому відділенні в межах тижневої кількості годин викладання польської мови здійснюється за навчальним планом, розробленим на основі рамкової програми курсів польської мови для іноземців, не менше 3 годин на тиждень.

Примітки:

Психолого-педагогічне консультування

- Це заклади, які надають психолого-педагогічну допомогу дітям (від народження) та молоді, підтримують їх у виборі напряму навчання та професії. Вони також підтримують батьків і вчителів у вирішенні освітніх і виховних проблем.
- Одним з основних завдань консультування є діагностика дітей та підлітків. Психолого-педагогічні та логопедичні тести спрямовані на роз'яснення механізму функціонування учня щодо висвітленої проблеми, а також на вказівку шляхів її вирішення.
- Якщо учень має труднощі у навчанні, діагностичні тести, які проводять спеціалісти-консультанти, можуть допомогти у пристосуванні освітніх вимог до індивідуальних потреб розвитку та освіти, а також психофізичних здібностей учня.
- Результатом діагностики може бути винесення висновку чи судження, що містить рекомендовані умови та форми підтримки дитини/учня у дитячому садку та школі, а також надання дитині/учню та її батькам безпосередньої психолого-педагогічної допомоги у клініці у формі терапевтичних занять, сімейної терапії, груп підтримки, майстер-класів, консультацій та консультацій.
- Психолого-педагогічні консультації поділяються на державні та приватні.

- Користування державними консультаціями є **добровільним і безкоштовним**.
- **Державні амбулаторії** працюють за принципом району, тобто письмова заява на отримання висновку або довідки подається батьком дитини або повнолітнім учнем до поліклініки, що діє в районі дитячого садка чи школи, які відвідує дитина / студент. У разі, якщо діти не відвідують садок чи школу, допомогу надає консультаційний центр за місцем проживання дитини.
- **Державні психолого-педагогічні консультації мають виключне право видавати:**
 - рішення про необхідність спеціальної освіти,
 - рішення про необхідність однорічної індивідуальної дошкільної підготовки та індивідуального навчання,
 - рішення про необхідність проведення реабілітаційно-виховних занять, організованих відповідно до положень про охорону психічного здоров'я,
 - оцінки про необхідність охоплення дитини індивідуалізованим шляхом обов'язкової однорічної дошкільної підготовки та індивідуальним шляхом навчання,
 - оцінки про необхідність ранньої підтримки розвитку дитини.

Висновки з інших питань, визначених законом, можуть надавати також недержавні психолого-педагогічні консультації.

Перелік громадських психолого-педагогічних консультаційних центрів доступний на сайті Управління освіти в Познані: www.ko.poznan.pl у вкладці: Батьки та учні / психолого-педагогічна допомога.

Примітки:

Спеціальна освіта

Підставою для взяття дитини/учня під опіку та спеціальне навчання є рішення громадської психолого-педагогічної консультації про необхідність отримання спеціальної освіти.

Система освіти включає:

- спеціальні дитячі садки,
- спеціальні початкові школи.
- спеціальні загальноосвітні школи,
 - чотирирічні загальноосвітні ліцеї,
 - п'ятирічний технікум,
 - трирічні промислові початкові школи,
 - трирічні спеціальні школи, які готуються до роботи,
 - дворічні промислові школи другого циклу,
 - післясередні школи для осіб із середньою освітою або середньою галузевою освітою.

Для дітей з обмеженими можливостями організовуються спеціальні дитячі садки:

- з розумовою недостатністю середнього або важкого ступеня,
- глухі та слабочуючі,
- сліпі та слабозорі,
- з руховими вадами, включаючи афазію,
- з аутизмом, включаючи синдром Аспергера,
- з множинними вадами.

Спеціальні дитячі садки не організовуються для вихованців з легкими вадами розумового розвитку.

Для дітей та підлітків, які отримали сертифікати, що потребують спеціальної освіти, організовуються спеціальні школи:

- з обмеженими можливостями:
 - з легкою, середньою або тяжкою розумовою недостатністю,
 - глухі та слабочуючі,
 - сліпі та слабозорі,
 - з руховими вадами, включаючи афазію,
 - з аутизмом, включаючи синдром Аспергера,
 - з численними інвалідністю,
- соціально дезадаптовані,
- під ризиком соціальної дезадаптації.

Трирічна спецшкола, що готується до роботи, призначена для учнів:

- з розумовою недостатністю середнього або важкого ступеня,
- з множинними вадами.

Навчання в загальноосвітньому спец ліцеї, середній спеціальній технічній школі та спеціальній промисловій школі II ступеня здійснюється для учнів з інтелектуальним рівнем: з обмеженими можливостями, соціально дезадаптованими та піддаються ризику соціальної дезадаптації.

Також в системі освіти є спеціальні центри:

- молодіжні освітні центри — для соціально неадекватних дітей та підлітків,
- центри молодіжної соціотерапії - для дітей та підлітків із ризиком соціальної дезадаптації,
- спеціальні школи та освітні центри - для дітей та підлітків з обмеженими можливостями,
- спеціальні освітні центри - для дітей та підлітків з обмеженими можливостями та ризиком соціальної дезадаптації,
- реабілітаційно-освітні центри:
 - о для дітей та підлітків з важкими розумовими вадами,
 - о для дітей та підлітків з множинними вадами розвитку, де одним із недоліків є інтелектуальна недостатність.

Навчання учнів з обмеженими можливостями, соціально дезадаптованими та групою ризику соціальної дезадаптації може проводитися до кінця навчального року в календарному році, в якому закінчується учень:

- 1) 20 років - у разі навчання в початковій школі;
- 2) 24 роки - у разі навчання в загальноосвітній школі.

Якщо батьки (законний опікун) дитини вирішує обрати дитячий садок, спеціальну школу чи центр місцем для спеціальної освіти дитини, він подає заяву до органу місцевого самоврядування, уповноваженого надавати спеціальну освіту в певному виді та типі підрозділу системи освіти, а саме:

- гміна - у разі подання заяви про прийом дитини до спеціального дитячого садка,
- повіт — у разі подання заяви про вступ до спеціальної школи чи центру

Якщо у компетентному повіті за місцем проживання дитини немає спеціальної школи чи центру, відповідного за типом інвалідності, у тому числі за ступенем розумової недостатності, повітовий староста направляє дитину до найближчого повіту, що керує такою школою чи центром. Староста найближчого повіту, який керує такою школою чи центром, у якому є вільні місця, не може відмовити у прийомі дитини до школи чи центру.

Директор початкової та середньої школи може видати батькам дитини (або повнолітнім особам) довідку (не у формі запрошення) про те, що дитина буде прийнята до певної школи, що полегшить їй отримання в'їзна віза на територію Республіки Польща.

Примітки:

Післясередні школи

- Післясередня школа дає можливість особам із середньою освітою отримати диплом, що підтверджує професійну кваліфікацію за фахом галузевої освіти, після складання відповідних іспитів в районній екзаменаційній комісії.
- Основною умовою вступу до післясередньої школи є загальна середня освіта або галузева середня (технічна) освіта – іспит зрілості не потрібен. Іноземці повинні мати документ про середню освіту (інформація про процедуру підтвердження наведена нижче).
- **Післясередні школи поділяються на:**
 - громадський - керується громадою / містом / районом / воєводським самоврядуванням - фінансується державою та місцевим самоврядуванням (відкритий доступ, безкоштовно),
 - недержавні – керуються фондами, асоціаціями, компаніями, фізичними особами – мають власні правила набору, вони можуть бути платними.
- Навчання в **середній школі** триває від 1 до 2,5 років, залежно від професії, що навчається. Навчання за обраними професіями може відбуватися онлайн (дистанційно).
- У деяких школах є будинки-інтернати (будинки учнів).

- Післясередня освіта починається у вересні певного навчального року або в січні/лютому. Заняття в навчальному році поділяються на два семестри.
- У післясередній школі учні поділяються на групи залежно від професії, яку навчають. Освіта може надаватися у формі денного навчання (наприклад, медичні професії), денної або заочної форми навчання.
- У вищих навчальних закладах надається освіта у понад двадцяти групах спеціальностей: мистецтво, економіка та управління, медицина, технології, сільське господарство, лісове та рибне господарство, транспорт і зв'язок, послуги та інші.
- Післясередня освіта включає години, присвячені теоретичній професійній освіті та практичному професійному навчанню. Крім того, студенти проходять обов'язкове навчання.

Примітки:

Визнання середньої освіти, отриманої за кордоном

Іноземці зараховуються до загальноосвітньої школи (державної чи недержавної) за наявності вільних місць - на підставі документів:

- сертифікат або інший документ, виданий за кордоном, що підтверджує середню освіту в Республіці Польща або право подати заяву на вступ до вищої освіти,
- свідоцтво або інший документ, виданий за кордоном, визнаний документом, що підтверджує середню або середню галузеву освіту в Республіці Польща,
- остаточне адміністративне рішення про підтвердження середньої або середньої галузевої освіти в Республіці Польща,
- свідоцтво або інший документ, виданий за кордоном, визнаний шляхом нострифікації до 31 березня 2015 р. рівноцінним атестату про закінчення середньої школи, атестату про закінчення загальної середньої школи, атестату про закінчення ліцею або атестату про закінчення середньої технічної школи.

Компетентним органом для визнання освіти, здобутої за кордоном, є Великопольський інспектор освіти.

Детальну інформацію можна знайти на веб-сайті Управління освіти в Познані: www.ko.poznan.pl у вкладці: **Керування справами / визнання освіти, отриманої за кордоном.**

Місцем подання документів у цьому випадку є:

Управління освіти в Познані

Відділ вчителів та шкільних мереж

пл. Вольнощі 18

61-739 Познань

телефон: 61 670 40 86

Правові підстави для визнання освіти, здобутої за кордоном:

- ст. 93-93h Закону від 7 вересня 1991 року про систему освіти (Вісник законів від 2021 року, ст. 1915),
- Постанова Міністра національної освіти від 25 березня 2015 р. про порядок визнання атестата чи іншого документа або підтвердження освіти чи права на продовження освіти, здобутої в іноземній системі освіти (Юридичний журнал, ст. 447),
- Закон від 14 червня 1960 р., Кодекс адміністративного судочинства (Вісник законів від 2021 р., ст. 735 зі змінами)

Примітки:

Кваліфікаційні професійні курси

- Кваліфікаційний професійний курс призначений для осіб віком від 18 років, незалежно від рівня їхньої освіти.
- Навчальний план курсу враховує основний навчальний план навчання за професією галузевої освіти за напрямом підготовки однієї професійної кваліфікації, а її завершення дає змогу скласти професійний іспит за цією кваліфікацією.
- Учасник курсу отримує сертифікат про закінчення курсу, а після складання іспиту – професійно-кваліфікаційний сертифікат, виданий обласною екзаменаційною комісією, що підтверджує дану кваліфікацію.
- Їх можуть організовувати державні та приватні школи, що надають професійну освіту, а також державні та приватні заклади додаткової освіти та центри професійної підготовки.

Оплата за навчання

- **Навчання в державних школах для дорослих, у державних післясередніх школах, державних мистецьких школах та в закладах додаткової освіти у формі кваліфікаційних курсів є платним.** Іноземний учень може бути звільнений від оплати на підставі рішення органу управління або керівника школи/закладу або як стипендіат Міністра освіти і науки.

- На умовах, що стосуються громадян Польщі, тобто вони можуть безкоштовно навчатися у вищезгаданих школах та установах:
 - громадяни держав-членів Європейського Союзу, (...), а також члени їх сімей з правом проживання або правом постійного проживання,
 - особи польського походження у розумінні положень про репатріацію,
 - особи, яким надано дозвіл на постійне проживання на території Республіки Польща,
 - особи з дійсною картою поляка, особи, для яких таке право впливає з міжнародних угод,
 - особи, яким надано статус біженця, та члени їх сімей,
 - особи з дозволом на толерантне перебування,
 - особи, яким надано дозвіл на перебування з гуманітарних міркувань, та члени їх сімей,
 - особи, яким надано додатковий захист, та члени їх сімей,
 - особи, які перебувають під тимчасовим захистом на території Республіки Польща,
 - особи, яким надано дозвіл на проживання довгострокового резидента Європейського Союзу на території Республіки Польща,
 - особи, які звертаються за міжнародним захистом, та члени їх сімей,
 - особи, які мають карту проживання з анотацією „доступ до ринку праці”, шенгенську або національну візу, видану з метою виконання роботи на території Республіки Польща.

Увага!

Іноземці - діти, студенти, студенти або платники - без номера PESEL, використовують паспорт або інший документ, що посвідчує особу, у всіх видах діяльності, пов'язаних з навчанням.

Інтернат-гуртожиток

- Інтернат є самостійним навчальним закладом, який забезпечує догляд та навчання (проживання, харчування) студентів під час навчання за межами місця постійного проживання.
- Молодь, яка проживає в інтернаті-гуртожитку, знаходиться під опікою вчителів-вихователів 24 години на добу.
- Правила та строки прийому до інтернату-гуртожитку визначаються органом, який здійснює інтернат-гуртожиток (міський чи повітовий).
- Інтернат-Гуртожиток є платним закладом.

Примітки:

Оцінювання в польській системі освіти

- У 1-3 класах початкової школи учень наприкінці навчального року отримує середньорічну та річну описову оцінку, а учень та його батьки отримують інформацію про прогрес у навчанні та поведінці відповідно до встановленої системи у конкретній школі (статут школи).
- У IV-VIII класах початкової та загальноосвітньої школи учень оцінюється у вигляді цифрових оцінок за шкалою 1-6. Вчителі постійно оцінюють успішність учня, і в кінці кожного семестру та навчального року вчителі виставляють підсумкові оцінки за кожен предмет і поведінку.

Шкала оцінювання:

Поведінка оцінюється як:

6	відмінно	Зразкова
5	дуже добре	гарна
4	добре	добре
3	достатньо	відповідна
2	дозволяючи	недоречна
1	недостатньо	осудна

6 - вища оцінка / 1 - найнижча оцінка

зразкова - вищий сорт
осудна - найнижчий рейтинг

Шкільний атестат

- Наприкінці навчального року учень отримує атестат. У 1-3 класах початкової школи сертифікат містить описову оцінку поведінки та навчальної діяльності та цифрову оцінку релігії/етики. У старших IV-VIII класах початкової школи та післяпочаткової школи учні отримують цифрові оцінки за атестатом.
- Шкільний атестат підтверджує, чи були ви підвищені до вищого класу чи закінчили школу.

Найважливішим документом, що регулює організацію роботи дитячих садків, шкіл та установ, у тому числі систему оцінювання шкіл, є статут.

Примітки:

Мистецька освіта в Польщі

- Мистецькі школи в Польщі надають загальну та мистецьку освіту або лише художню освіту в галузі музики, мистецтва, балету/танцю, циркового мистецтва.
- Мистецькі школи можуть бути державними та недержавними.
- Мистецька освіта контролюється міністром культури та охорони національної спадщини та створює окрему систему освіти по відношенню до загальноосвітньої системи.
- Серед типів мистецьких шкіл початкової та середньої ланки є школи, що дають лише мистецьку освіту, та школи, де учні також можуть здобувати обов'язкову освіту та освіту, тобто там також надається загальна освіта.
- Детальну інформацію про систему мистецької освіти в Польщі можна знайти на сайті Міністерства культури та національної спадщини: www.gov.pl/web/kultura/szkolnictwo-artystyczne-w-polsce

Примітки:

Правові основи навчання іноземців (станом на 1 лютого 2022 р.)

1. Закон від 14 грудня 2016 року „Про освіту”.
(Законодавчий журнал 2021 р., ст. 1082 із змінами) - ст. 165
2. Закон від 7 вересня 1991 року про систему освіти
(Законодавчий журнал 2019 р., ст. 1481 із змінами) - ст. 93 - 93 год.
3. Закон від 7 жовтня 1999 року про польську мову
(Законодавчий журнал 2021 р., ст. 672) - ст. 4 і 9.
4. Закон від 4 лютого 2011 року про догляд за дітьми до 3 років
(Вісник законів від 2021 р., ст. 75 із змінами).
5. Постанова Міністра національної освіти від 23 серпня 2017 р. про освіту непольських громадян та осіб, які є громадянами Польщі, які здобули освіту в школах, що діють в системах освіти інших країн (Вісник законів 2020 р., ст. 1283)).
6. Розпорядження Міністра національної освіти від 9 серпня 2017 року „Про засади організації та надання психолого-педагогічної допомоги у державних дитячих садках, школах та установах” (Закон від 2020 року, ст. 1280 із змінами).
7. Розпорядження Міністра національної освіти від 07.09.2017 р. про судові рішення та висновки суддівських колективів, які діють у громадських психолого-педагогічних консультаціях (Законодавство від 2017 р., ст. 1743).

Видання співфінансується Національною програмою Фонду безпечного притулку, міграції та інтеграції та державним бюджетом і створено в рамках проекту під назвою „Будівництво структур для інтеграції іноземців у Польщі – етап II – пілотний проект Центрів інтеграції іноземців”, проведений Міністерством сім’ї та соціальної політики у партнерстві з Великопольським регіоном – Регіональним центром соціальної політики в Познані та Опольським воєводством - Воєводське бюро праці в Ополі.

Безпечний притулок

Виключна відповідальність за висловлені думки покладається на авторів, а Європейська комісія та Міністерство внутрішніх справ та адміністрації не несуть відповідальності за використання наданої інформації.

Познань 2022